Megjelent: Mozgó Világ 1985 július, 86-93 o.

Hová vágtáznak a Halottkémek?

Beszélgetés dr. Grandpierre Attilával

- Mikor vágtáztatok utoljára?

-Több mint fél éve, 1984. október 7-én. A legutóbbi koncertet még azzal a feltétellel is betiltották, hogy csak tíz fő jön el az előadásra.

- Tehát a Vágtázó Halottkémek most sehová sem vágtáznak. Mondd, végül is mi a foglalkozásod: csillagász, fizikus (a fizikai tudományok kandidátusa), vagy a Vágtázó Halottkémek nevű együttes vezetője, költő, tanulmányíró, esetleg szépen foglalkoztatott avantgárd filmszínész? Melyik vagy te?

- Nem csak csillagász vagyok - és a hangsúlyt a nem csakra teszem. Személyemben alkalmi favágóra éppúgy bukkanhat az ember, mint hivatásos szuszkifújóra vagy napágyún spekulálva császárkörtét szeletelőre. A többiről nem is beszélve. De - emberemre leltem magamban. Néha azon is kapom magam, hogy ordítok. Rendeltetésszerűen. Igen. A filmezés? Bódy Gábor meglátta társaságunkat táncolni egy Beatrice-koncerten. Volt mit meglátnia. A „Kutya éji dala" után Gyarmathy Lívia „Egy kicsit én, egy kicsit te" című filmjében szerepeltünk. Most egy osztrák produkcióban játszom, egy képzeletbeli történetben kell megjelenítenem a minden készen kínált társadalmi szereppel való szakítást és ennek elégtelenségét.

- Két együttesnek nem hittem el a nevét. Az egyik a Bachmann-Turner Overdrive, a másik a Vágtázó Halottkémek volt. Azt hittem, ez a név vicc.

- Tréfás kedvünkben aggattuk magunkra, mókából. Gyakran tréfálózunk a legkülönfélébb dolgokról. Ha ránk jön a tréfa, még a tréfából is tréfát csinálunk. Ilyenkor még a villa hegyét is ellenállhatatlanul nevettetőnek találjuk. Csapvízzel pedig egyenesen az őrületbe lehetne kergetni bennünket.

- Kikből áll az együttes?

- Ipacs László (fizikus) dob, üstdob, Czakó Sándor (kutatómérnök) ének, szólógitár, Soós Lajos (tanár) ének, basszusgitár, hegedű, Németh László szólógitár, Árvai Viktor üstdobok, ritmusgitár, Grandpierre Attila ének, body aktion. Németh László és Árvai Viktor az Elhárítás együttesben is bizonyítanak.

- Ne kerüld meg, miért választottátok éppen ezt a nevet?

- Egyik barátom avantgard elmefuttatásait olvasva megéreztem e szó különleges ízét: halottkém. Szerintem rendkívül kifejező: a halottkém a végső azonosítás embere. A „vágtázó" jelző dinamizmusunkat, mozgásunkat jelzi. Vágtázó és nem vágtató, mert a vágtató azt jelentené, hogy megbízottként, küldöncként vágtatunk. Mi azonban nem vágtatunk, hanem vágtázunk, öntevékenyen, élvezetből, kihúzva magunkat. Élvezzük, hogy vágtázunk. A névválasztás ösztönös volt. Érdekes ezzel kapcsolatban megemlíteni, hogy Klaniczay Gábor „Sámánizmus és boszorkányhit" című tanulmányában utal egy középkori elképzelésre, amely szerint „a halottak lelkei »dühöngő hadseregben« vágtáznak az év bizonyos éjszakáin".

VÁGTÁZÓ HALOTTKÉMEK — Grandpierre, Árvay, Czakó

- A magyarázat lenyűgöző, de úgy tudom, hogy már az első nyilvános szereplésetek botrányba fulladt.

- Sokan úgy vannak vele, hogy ha nem értenek valamit, ezért a nem értett dologra haragszanak, és a nem értett jelenség felszámolásának csak egyetlen módját ismerik: elkendőzik a tüneteket. Illusztrálásul elmondom, mi történt akkor. 1976-ban még divat volt az iskolai koncert. Az I. István gimnáziumban játszottunk, mint az országos hadseregbajnokságot megnyert Denszesz együttes utódja, jelenlegi nevünkön. Pretty Things és Eric Burdon volt a műsor, szabad felfogásban. A koncert akkor indult be igazán, amikor a begerjedt szólógitár torzítója

is beragadt, és nem lehetett leállni. El is szabadultunk rendesen. A rendező énektanár hüledezve tátogott és - lezavart bennünket a színpadról. Megjegyezte, minden rosszra fel volt készülve, de ilyenre mégsem számított.

- Te is az Istvánba jártál?

- Igen, ott kezdtem, matematika tagozaton. Az egyetemet fizikus-csillagász szakon végeztem el. Ott sem értették, miért nem szűkítem le érdeklődési területemet a fizikára, ha egyszer olyan jól megy. Most az MTA KSZI tudományos munkatársa vagyok, de úgy, hogy a Csillagászati Kutatóintézetben dolgozom. Annak idején egyetemi doktori értekezésem egyik opponense alig hitte el, hogy a dolgozatban bemutatott terjedelmes számításokat egyedül el tudtam végezni két év alatt. Témám most is hasonló, a csillagok robbanásos folyamatainak eredetét kutatom.

- Hallottam rólad, hogy az amerikai csillagászati évkönyvben úgy szerepelsz, mint igen eredetien gondolkodó tudós. Azt is tudom, hogy néhány hónapig Ambarcumjan akadémikus mellett dolgoztál a bjurakáni csillagvizsgálóban, a világ egyik leghíresebb intézetében. Miért nem igazán a tudósi ambíciódnak élsz? Miért kell kitenni magadat évek óta a közvélemény értetlenségének?

- Rendhagyó a számonkérésed az igazi ambíciók kizárólagosságát illetően. Az ilyen alapon összehozott „Igazi Tudósok Klubjába" nem kerülhetne be ugyanis az Akadémia elnöke sem, aki tudtommal 17 társulatban vállal megbízatást. Az én esetemben egyszerűen a téves előítéletek keresnek fogódzót, azok, amelyek gyanakvással vagy kategorikus elutasítással fogadnak minden újat, eredetit, különösen, ha az eleven, életerős. Az újnak, még ha a régit eleveníti is fel, meg kell vívnia egyfajta küzdelmet az intoleranciával, a visszahúzó erőkkel, de végül is az igaz érték győz. A zene, amit mi játszunk, eredeti, nem lehet összetéveszteni semmiféle zenei közhellyel. Mi nem andalítjuk el a hallgatóságot, nem kínálunk fülbemászó gondolattalanságot. Igenis úgy érezzük, hogy energiákat szabadítunk fel, képesek vagyunk aktivizálni a hallgatóságot. Visszatérve az eredeti kérdésre: azért zenélek, mert mondanivalóm van a világról, amit más nem tud elmondani. A csillagászat éppúgy egy kutatási terület a számomra, mint a zene, amit kutatva közelebb kerülök a létezés és egyéni életem alapproblémáinak jobb meglátásához.

- Amikor 1978-ban a BME Ezres Klubjában adtatok koncertet, a hivatalos kritika meggyártotta a címkét: íme, megszületett a magyar punk. A koncertet félbeszakították, a kulturális nevelőtanárt kis híján kirúgták az állásából, amiért „ideszervezett" benneteket.

- A punkot már előre, látatlanban sikerült megbélyegezni, így amikor a rendezők kezdték elhinni, hogy ez az érthetetlen csörömpölés tényleg tetszik a közönségnek, nem pedig, mint szerették volna látni, a mi látványos leszereplésünkhöz vezet, állásukat féltve előrelátóan takarodót fújtak. A klubban addig jazzesteket tartottak tíz-tizenkét érdeklődőnek. A koncertünkön azonban sokkal nagyobb tömeg jelent meg, háromszáz ember zsúfolódott be a száz férőhelyes terembe, a másik háromszáz kint rekedt. A közönség tíz-húsz százalékát adták a punkok. Ki voltam festve? Hát én jól érzem magam a bőrömben. És én szeretem ezt. Ezért voltam kifestve. Vagy máskor, fűcsomókba varrva vagy nyers húsokkal a trikómon. És én vagyok a hajam és a ruhám is. A BME koncerthez visszatérve: nagyon jól kezdődött, éreztük, hogy egy hullámhosszra kerültünk, a közönség is bekapcsolódott. Húsz perc múlva aztán leállították az egészet, „technikai szünetet" jelentve be, de az együttes tagjainak már ürüggyel is szolgáltak, állítólag a leghátsó sorokban valakik azt kiáltozták: vért akarunk! Utólag elég furcsa, hogyan tudta a hivatala magaslatán álló rendező keresztülverekedni magát a zsúfolásig megtelt termen egészen a színpadig, az új információval felvértezve, a helyes cselekedetre elszánva.

- Állítólag akkor hangzott el azóta klasszikussá vált idézetetek: „Mi nem szórakozunk! Nehogy azt higgyétek, hogy itt szórakozni fogtok. Aki szórakozni akar, tűnjön haza. Otthon szórakozzon, a tévé előtt! Itt valami egészen mást fogtok kapni!" Dermesztő eligazítás. De milyen is volt a koncert, amit már kétszer egymás után -finoman fogalmazva: technikai problémák miatt - megszakítottak.

- Egy kritika szerint „szólóénekesüknek fantasztikus hangja van. Erős, tiszta és biztos. A fiatal Mick Jagger magyar kiadásban. Jelentős esemény zajlott le ebben a kis klubban, ami mutatja, hogy lenne azért utánpótlás." Zeneileg kidolgozott, hatásos koncert volt, alkalmas rá, hogy tábort szerezzen a zenekarnak. De csak később jutottunk oda, hogy kizárólag a saját magunk feltalálta zenei nyelven beszéljünk. És milyen ez a zene? Mágikus, mai népzene. Igen. Mert nem az a népzene, amit ma a köztudat legnagyobb része népzenének tart, az valójában leginkább csak népieskedő, századeleji giccs. A valódi népzene - Bartók

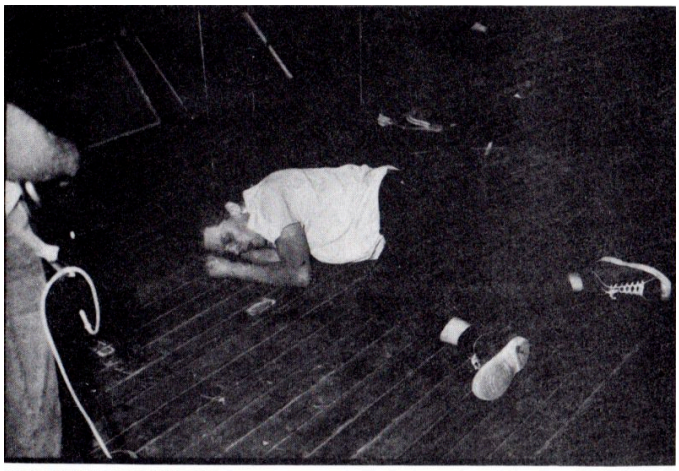

VÁGTÁZÓ HALOTTKÉMEK Grandpierre

meghatározása szerint - letisztult állapotban, belső szükségszerűségből születő, minden sablontól mentes zene. Ahogy egyik tanulmányomban írom, a valódi népzene mindig mágikus zene, azaz két kritériuma van: öntörvényű, saját belső tartalmát a legkövetkezetesebben és a legteljesebben ragadja meg, és elemi erejű, az „én" teljes hatóerejével születik. Mi is ilyen erőket használunk, spontán természeti erőkkel teremtjük folyamatosan a színpadon a zenét. Érdekes, hogy például a hun zene mennyire hasonló jellegű még kívülállók általi fogadtatásban is. A hun zene rendkívül ritmikus zene volt, amelyben az előadó torkaszakadtából, farkasok módjára üvöltött. A kortárs kínai történelemírók mint buja, kicsapongó zenén botránkoztak meg rajta, féltve tőlük a kínai szertartások tisztaságát. A punk zene és az ősmagyar zene, akár a viking zene, nagyon sok lényegi közös vonást mutat, még a szertartás külső jegyeiben is. Mi tulajdonképpen nem a divatos punk zenét játsszuk, hanem ezzel vitalitásában egyező, de tartalmában és formájában sokrétűbb, gazdagabb és végletesebb, lényegében eredeti zenét teremtünk. Külföldön azt írták rólunk, hogy ez a „zene-valami" egészen más, egészen különleges zenei csemege, semmihez sem hasonlítható, új zene. Alapállásunk, az a módszer, ahogyan alkotunk, mégsem utánozhatatlanul egyedi, ellenkezőleg, külföldön és Magyarországon is több együttes törekszik elsajátítani.

Egyébként megérne egy alapos társadalompszichológiai elemzést a punk magyarországi sajtója. Az első cikk címe a témáról: „Meghalt a gyűlölet zenéje". Ez az azóta eltelt hét évben csak ismétlődött. „Meghalt, meghalt, meghalt!" De arról nem olvastam, hogy megszületett-e és mivégre. A punk az avantgarddal rokon. A punkok csak reagálnak a helyzetre, hogy hogyan, az a helyzetet is jellemzi.

- Ne menjünk ebbe bele. Arról beszélj, hogy a ti zenétek honnan építkezik?

- Belülről, a belső tartalomból, ennek közvetlen megjelenéséből. Vannak olyan nézetek, amelyek szerint ma már nem keletkezik népzene. Szép kis világ, nem? Van nép, újra és újra keletkezik, fennmarad - reméljük -, kell is, hogy fennmaradjon, de ma már nem teremt zenei világot, ma már nem fejezi ki magát, csak a régire emlékezik. Ez lenne a jövő? „A népzene már a középkorban látszólagos névtelenségbe, a történet alatti mélyrétegekbe merült alá". Folyamatossága századunkban annyira megtört, hogy hiányzó űr támadt utána. Szerintem ez a valódi oka a rock, a beat, a punk megjelenésének, ezek vállalták magukra a hivatást, hogy visszajuttatják a nép önkifejezési formáit a néphez, eredeti funkciójának megfelelően. A mi szövegeink egyébként szemléletmódban csak a népdalok szövegével mutatnak közösséget. Más kérdés, hogy a népdalok szövegének valódi jelentését sem ismerjük, ezt nem tanítják az iskolákban, azt lehetne mondani: a népdalok szövegének világa szinte szűz, érintetlen terület. Ez a szemlélet a világ jelenségeiben váratlan, új összefüggéseket, páratlan gazdagságot, a világ folyamataival való egybenövöttségünkre való ráébredés élményét közvetíti. Illusztrálásul hadd álljon itt egy részlet egyik szövegünkből: „Általad / felkavarom a világot / kiálts! / kiálts! / kiálts! / ameddig nézlek / ameddig nézlek / álmodon túlhajtalak / egy igazabb, valóbb valóságba / / magamévá teszlek / téged és a világot / túláradás taníts! / amiről nem tudok! / és összerázkódnak a holnapok / testet öltő akaratok / más világ! más világ! más világ!"

- Én is olvastam néhány véleményt az együttesről. „Nem egyéb, mint provokációk özöne, totális támadás a közönség ellen, végletesen kiélezett provokatív punk-rock, apokaliptikus zene, energikus támadás." Hol itt az általad emlegetett népzenei funkció?

- Én idézek azért egy-két másfajta beállítottságú kritikát. „Ebben a zenében minden eleve adott, attól a pillanattól fogva, hogy valamikor a múltban valakiben megszületett az ötlet: ezt kell csinálni, sőt sokkal régebben adott minden, mindannyiunk elfojtott kollektív tudatalattijában. Mintha valami hatalmas és erős vár állna a zenekar mögött vagy egy olyan térkép, amelyre rá sem kell néznünk, hogy tudjuk, hol vagyunk." Vagy: „Ez a zene ego-trip, beszállással és kiszállással. Ki tudja, ki milyen mélyre merül benne." „Ez a zene nem műsor, hanem megismerés: enyém és másoké. Sámánizmus, ördögűzés." „A VHK zenéje harc az emberréválásért." „A Vágtázó Halottkémeknek be kellene futniuk." Rátérve a kérdésre, mi a valódi, mágikus népzene funkciója? Szembesít önmagunkkal, a világgal, átélhetővé teszi más egyének legszemélyesebb élményeit, sorsközösségre ébreszt, eljuttat az extázishoz. A mi zenénk beavatkozik az életedbe, mélyen felkavar, megmozgat, és érzed, hogy végre történik valami veled. Akit érdekel a saját élete, nem elégszik meg azzal, hogy befogadja kívülről az impulzusokat, hanem a folyamat fordítottját, a bentről kifelé haladást, az alkotást is igényli.

- Például széttöri a berendezést vagy felvágja az ereit. Tudtommal kétszer vitt el a mentő súlyos vérveszteséggel.

- Berendezés-széttörés? Ez új nekem. Szerintem ez a kívülrekedtek fantáziájának a szüleménye. Az ereimet pedig nem szoktam minduntalan felvagdosni. Igaz, meggondolatlanság és a kellő körültekintés hiánya miatt kétszer elvitt a mentő, mivel véletlen baleset áldozata lettem - de nem a színpadon történtek ezek a balesetek. Megfontoltságot merítettem ebből a tapasztalatból. Tapasztalataim szerint a közönségünk nem ilyen felfogásban értelmezi produkciónkat. Akik el is jönnek a koncertjeinkre, túlnyomórészt az általam idézett kritikákhoz hasonlóan reagálnak. Tisztelet a kivételnek.

- Hogyan fedezted fel magadnak a „népzenét"?

- Láttam egyszer egy filmhíradót, amihez mongol népzenét játszottak be. Az első hangban, a hangvételben benne volt az egész élet. Elképzeltem, ahogy az énekes ott áll a hegytetőn és énekel, elmond mindent, mindent, kifakad és elmondja, elénekli élete összes fájdalmát és szépségét, létének teljes súlyával, ahogy minden összejött benne és csakis benne, legszemélyesebb világlátásával, és énekelnie kell, hogy ezt valahogy kifejezze, visszaadja azoknak az erőknek, amik őt létrehozták. Csodálatba ejtett, ahogy folyamatosan, újra meg újra megújul, ott helyben, ahogy az éneke maga is alakítja világlátását, egy végtelen dráma lezáratlan szerkezetével.

- Ahány kritika, annyiféle. Azt azonban gyakran vetik a szemedre, hogy a színpadon ordítozol, extázisba esel és olyan feszültséget gerjesztesz, amelynek kisülése beláthatatlan következményekkel is járhat egy átlagmagyar átlagifjú átlagzavaros fejecskéjében.

- Megható ez az atyai hang fiatalságunkról. Ami a kérdésed lényegét érinti: a középkorban a többszólamú templomi éneket is felforgatóan erkölcstelennek bélyegezték. Igazolta ezt a történelem? Ellenkezőleg. De mondj nekem akár egyetlen olyan zenét a múltból, amely már kiállta a történelem ítélőszékének próbáját és mondjuk pár száz éves távolból ma durva, felelőtlen, erkölcstelen, veszélyes zenének ismerjük és tudjuk! Az én véleményem szerint az életben nem elsősorban a zenétől kell rettegni. Van épp elég tragédiákat előidéző erő, nem elsősorban az embereket összekötő, közösséggé tevő zenét kell bűnbakként felelőssé tenni a problémákért. Minden zene - törekvésében legalábbis - felemelő, egyéni korlátainkból kiemelő, távlatot adó, az emberi sors mibenlétére ráébresztő, nem pedig élettelenné tevő, lefokozó, elcsüggesztő. Vannak olyan punk szövegek, amelyek sértenek bizonyos tabukat, egyes kirívó esetekben törvényeket. A trágár szövegű népdalok is, éppen eredendő szuverenitásuk folytán, sérthetik a közösségbe nem tartozók kulturális fensőbbségérzetét. Mindenesetre a mi szövegeinkkel - tudtommal - semmiféle probléma sincs, sőt megnyugtatásként azt is kijelenthetem, hogy nem az aktuális politikai kérdések naprakész taglalását adják. Minket elsősorban a zene kozmikus világa érdekel, szövegeink is ilyen alapállásból születnek.

VÁGTÁZÓ HALOTTKÉMEK GRANDPIERRE

Továbbmegyek. Közönségünk tipikus reakcióját egyik rólunk szóló tanulmányban így jellemezték: „Az előadás teljes figyelmet, belül kapaszkodó rendet követel." A Budai Ifjúsági Parkban adott koncertünkön a közönség az első hangra, mintegy varázsütésre egy emberként állt fel a székekre, és úgy hallgatták végig a koncertet mozgolódás és hang nélkül, csak néhányan kezdtek el a hátsó sorokban magyar néptáncot táncolni a zenénkre. Így néz ki a rettenetes zenekar a rettenetes közönségével.

- Többször említetted a sámánzenét mint műfajod meghatározását...

- Nemcsak a zenénk, de szövegeink is mutatnak rokonságot a sámánénekek szövegeivel, különösen azok, amelyek spontán születnek a színpadon. Egy példa - Czakó szövegeiből: „Hideg folyamok között / ámok futással futók! / Zuhanj a ködvágó kések alá! / Esnek! Esnek! / Esnek a testek! / Hallom a csarnokok hűvös sikolyát! / a csöppeket, amelyek végigfolynak arcodon! / szaladj végig! / zuhanj ki a sötétségből! / zuhanj át az égen! / pókhálós arcok / át a folyosókon / át a katakombák öblein / jaj a folyók a folyók / folyóim a földek / hova visztek? / át az évszázadokon."

- Szövegeitekben meglehetősen gyakran fordul elő a hús, halál, hulla, menekülés, karmok, körmök, futás, halálnak halála... Miért foglalkoztok annyit a halállal?

- A halál kiemel a hétköznapokból és végleges elszánást követel. A halál tudata korlátlanabbá teszi az embert. Nagy kihívás ez, a véges lét végtelenné tételének kihívása. A mai kultúra nem néz úgy szembe a halállal, mint például a régi görögök kultúrája. A szembenézésnek, a lehetőségek kiaknázásának ma olyan tömeges mérvű elsikkadása folyik, hogy halottkémekre van szükség: élnek-e igazán az emberek, vagy ez már nem a teljes emberi élet. Az emberek túlnyomó része egyszerűen elfogad mindent készen, bármi legyen is az, anélkül, hogy felismerné saját érdekeltségét.

- Soha nem gondoltál arra, hogy disszidálj? Körülbelül hatvan meghívásnak nem tudtatok eleget tenni letiltás miatt az utóbbi években. Külföldön viszont szép sikerrel szerepeltetek értő közönség előtt...

- A magyar kultúra egy kiaknázatlan, fel nem fedezett kincsestár, amely a legnagyobb lehetőséget kínálja tiszta értékek felszínre hozatalának és az emberiség közös kincsévé tevésének, olyan értékeknek, amelyek hozzásegítenek az egész emberiség sorsproblémáinak megoldásához is. A szerencsésebb történelmű népek kultúrájára ez sokkal kevésbé igaz, azon egyszerű oknál fogva, hogy ezek javarészt már kiaknázottak, közismertek. Bolond lennék, ha magyar létemre felcserélném a kincsesbányát egy kiművelt telérre. Való igaz, hogy külföldön már nagylemezen is megjelentünk és szerepeltünk a nyugati sajtóban, tévében, rádióban, mozikban. A rólunk készült tévéfilm 180 versenyfilm közül nyert az NSZK-ban a kritikusok és a közönségszavazatok alapján. De - a kulturális gyökereket tekintve - más nyelvekben nincs igazi megfelelője a „vágtázó" szónak sem. Itthon szeretnénk mi jutni valamire. A zenekar létéről ma már itthon is százezernél többen tudnak. Habár egyáltalán nem kommersz zenét játszunk, mégis érdekes, hogy ezzel együtt koncertjeink az egyik legbombabiztosabb üzletet jelentik a magyar zenei életben. Anyagi nehézségekkel küszködő, nagy befogadóképességű klubok szeretnének nehézségeiktől a mi koncertjeink segítségével megszabadulni. Nem rajtunk múlik, ha nem segíthetünk.

- Kik voltak rád hatással? Akár zenében, akár ideológiában...

- Zenében elsősorban az ősi magyar népzene, a mai „hardcore" irányzat, a Muzsikás együttes koncertjei, Baksa Soós János újabb művei, Yma Sumac. Eszmeileg elsősorban édesapám, Grandpierre K. Endre költő, író, történelemkutató. Ő történelmi tárgyú műveiben egészen újszerű, logikai módszerrel közelített meg egy-két kulcsfontosságú eseményt (Zrínyi halála, Tárih-i Üngürüsz: egy pogánykori magyar ősgeszta stb.), de hatott rám Spinoza, Leibniz, Descartes is.

- Beszélgetésünk folyamán nem volt szó a lányokról. A Vágtázó Halottkémek férfias, maszkulin zenekar?

- Zenekarunk férfitagokból áll. Távol álljon tőlünk, hogy meghazudtoljuk magunkat. Ilyesmivel nem is nagyon próbálkozunk.

- Tudom, írsz verseket, költészeti előadóestekre hívnak, sőt irodalmi pályázatokat is nyertél. Miért nem publikálsz?

- Az első szerkesztőség, ahová bementem, Nagy Lászlóhoz küldött, aki el is vállalta, hogy bemutat. A segítségével összeállított anyagból aztán semmi sem lett, ígéreteken kívül.

- Hihetetlenül zárkózott, ugyanakkor érzékeny alkat vagy. Hogy bírod a színpadi megterhelést?

- Zárkózott? Ha igen, ez nem véletlen. De ha egy mód van rá, vagyok olyan nyílt, hogy belesápadnál. A színpadra pedig nem azért megyek ki, hogy gondtalanul üdüljek, mindent elfelejtve. És ezért minél jobban érzem magam, annál nagyobb a színpadi megterhelésem.

- Mi lehet az oka a következetes betiltásoknak?

- Az illetékesek közölték velünk, hogy zenénkkel, szövegeinkkel kapcsolatban semmiféle kifogás nem merült fel, csak a közönséget féltik. Szerintem ez a rémtörténetekkel, a körénk fűzött mítosszal, abból is a rosszízű legendákkal magyarázható. Hallottam például, hogy a közönségünk rabruhában jár a koncertekre, hogy koncertjeinken véresen, lábunknál föllógatva énekelünk stb. Egyszer konkrétan értesültem is hivatalos helyről származó súlyos rágalmakról, de rákérdezéskor ezeket mint „véletlen tévedéseket" vissza is vonták. Szerintem vannak, akik szándékosan gyalázzák az együttest, és ettől kezdve az egész egy ördögi körré alakul, mert a jó közmondás szerint: „nem zörög a haraszt". Ezzel rögtön igazolva is láthatják funkciójukat. Ezzel a problémával egyébként egyáltalán nem vagyunk egyedül, minden valamirevaló, újjal próbálkozó zenekar megkapja nálunk az effajta beosztást, lásd az interjúdat Nagy Feróval. Nálunk azonban ez túl jól sikerült. Túl eredményesen.

- Mi volna a legnagyobb kívánságod?

- Zenekarommal kapcsolatban: egy hely, ahol próbálhatnánk, és esetleg, ha nem túl nagy kívánság, hogy egyszer - talán tízéves fennállásunk alkalmából - fel is léphessünk.

Szeszták Ágnes